

re, despues que el marido fuere muerto. Solamente, que case como deue, non lo faziendo contra defendimiento de Santa Eglefia. Pero el Fuero de los legos defendiolo, que non case fasta vn año, (3) e ponele pena (4) a las que ante casan. E la pena es esta: (5) que es despues de mala fama, e deue perder las arras, e la donacion que le fizo el marido finado, e las otras cosas que le ouiesse dexadas en su testamento: e deuenlas auer los fijos que fincaren del; e si fijos non dexare, los parientes que ouieren de heredar lo suyo. Esta misma pena deue auer, si ante que passasse el año fiziesse maldad de su cuerpo. (6) Pero la muger que fuesse desposada, si el esposo (7) se muriesse ante quel matrimonio fuesse cumplido, puede casar sin pena, quando quisiere. Otrou, non deue auer esta pena la muger, que con otorgamiento del Rey (8) casare ante que se cumpla el año. Esto mismo seria, ca non deue auer pena, la muger que se desposasse (9) ante quel año fuesse cumplido; solamente, que en este comedio non cumpla el matrimonio.

(3) *Fasta vn año.* Et causas istius constitutionis ponit glos. in cap. omne, §. 1. 27. quæst. 2. & L. 1. tit. 6. 7. part. & præcipue est illa, ne fiat perturbatio sanguinis propter incertitudinem, cui ex viris partus postea natus, attribueretur. Bald. etiam in lege 2. C. de secund. nupt. assignat aliam, si propter dispositionem partus: nam venient tactus facit abortum; L. 1. ff. de ventre in partu. & licet communis sit opinio, quod ista pena imponatur nubenti infra annum, luctus sint sublata, per dictum Apost. & per dict. cap. fin. tamen in casu, in quo oriretur incertitudo proliis, plerique Doctores, tenuerunt, quod pæne legales non essent sublata, quod & tenet Bald. in lege decreto, C. ex quibus causis infra. irrogat. referens Reynierum de Forliu. & Paul. de Eleaza. & licet ibi non simpliciter approbet, sed tantum recte: tamen in lege liberorum, ff. de his qui nota. infra. tenet istam opinionem, quæ videtur multum æqua, & rationabilis: Abb. tamen in dicto cap. fin. tenet contrarium, quod forte est verius propter generalitatem, dicti cap. fin. & L. 5. tit. 1. lib. 5. ordin. regis. quæ lex videtur, & opinionem Abb. tenet Felin. in cap. ecclesia S. Mariae, de consuet. col. 19. vers. 2. declaratio. omnes tamen illæ pæne, quæ respiciunt favorem filiorum, & imponuntur, si nubant ante annum luctus, illæ non sunt correctæ de iure canonico, secundum Innoc. cuius opin. communiter tenetur in dicto cap. fin.

(4) *Ponele pena.* Quæ pæna imponitur nubenti infra annum luctus, habebant de iure civili locum, etiam si matrimonium non solveret morte, ut in autent. de nupt. §. sic itaque, colla. 3. vers. & si mulier, Bal. in lege 2. C. de secund. nupt. quæ pæna similiter erunt correctæ de iure canonico, cum militent eadem rationes, de quibus per Joan. Andr. in dicto cap. fin. & intellige, cum solveretur, etiam quoad vinculum, veluti propter consanguinitatem; nam alias non posset contrahere, nisi uno eorum mortuo, & à fortiori procedit; nam si tolluntur pæne, quando renuit primum matrimonium; à fortiori si non tenuit.

(5) *E la pena es esta.* Vide in LL. 1. & 2. C. de secund. nupt.

(6) *Maldad de su cuerpo.* Ut in autent. eisdem, C. de secund. nupt. & in autent. de restitutione, & ea que parit §. fin. col. 4. & eo ipso, quod peccat in corpore, perdit omnia privilegia mariti, & tutelam filiorum. Bald. in lege his filii, C. de revocand. dona. & Abb. in cap. ux-

TITULO XIII.

De los fijos legitimos.

Entre todos los bienes, que diximos en los Titulos (1) ante deste que son en el matrimonio, es uno dellos, que los fijos que nascen del son de derecho, e fechos segund ley. E tales fijos como estos, segund dixeron los Santos, ama Dios, e ayudadlos, e dales esfuerço, e poder, para vencer (2) los enemigos de la su fe. E son así como sagrados, pues que son fechos sin mala estança, e sin pecado: e sin todo aquesto, son tenudos por mas nobles, (3) porque son ciertos, e conocidos, (4) mas que los otros que nascen de muchas mugeres, que non pueden ser guardadas como la vna, segund ya diximos. E demas, aun segund natura deuen ser mas ricos, e mas esforçados: porque non caen en vergüenza, (5) como los otros, por razon de las madres. E sin todo esto, porque los parientes, e los otros omes los honrran, e los adelantan (6) mas que

ratus, de convers. conjug. 2. notab. & vide in lege fin. tit. 4. lib. 5. ordin. regis.

(7) *El esposo.* Nam sponsi nullus est luctus, ff. de his qui nota. infra. L. uxore.

(8) *Otorgamiento del Rey.* Ut in lege solet, ff. de his qui nota. infra.

(9) *Desposasse.* L. solet, §. 1. ff. de his qui nota. infra. & vide Abb. in lege famina, ff. de sen.

TITULUS XIII.

(1) En los titulos. Vide supra tit. 2. ead. part. in sum. (2) *Para vencer.* Vide in cap. si gens Anglorum §. 6. dist. & facit illud Virgilius: Degeneres animos timor arguit. (3) *Por mas nobles.* Non ex hoc arguas, quod filii illegitimi sint nobiles: imò appellari possunt ignobiles, ut in dicto cap. si gens Anglorum, & ibi Præp. Alex. vide L. 1. tit. 1. 7. part.

(4) *Porque son ciertos, e conocidos.* Adde L. filium cum diffinitum, ff. de his qui sunt sui, vel alie. jur. & supra ead. part. tit. 2. in sum.

(5) *No caen en vergüenza.* Bastardi enim filii dicuntur indecori, & ideo inhábiles ad ea quæ in decore consistunt, ut ad dignitates, cap. indecorum, de atate, & qualitates sunt enim quodam modo infames, saltem de facto, secundum Azo. in summa, C. ex quibus causis infra. irroge. 1. col. in fine, & Bal. in lege 4. in princ. ff. de lib. & postu. & vide Alexandr. in lege 1. C. de ju. auro annulo, unde dicit etiam idem Bal. in lege generaliter, §. 1. C. de insti. & subst. qui quod ad ecclesiam sunt infames, & quia ecclesia cum loquitur de filiis, non videtur sentire de bastardis. Vide etiam eundem Bal. in lege filium, col. fin. ff. de his qui sunt sui, vel alie. jur. & in lege quisquis, ubi notabil. C. ad L. jul. majest.

(6) *Los honrran, e los adelantan.* Bastardi nanque præfertim inter illustres, pro nihilo reputantur. Quos magnatum, & nobilium consuetudo non novit propter bonos mores custodiendos, secundum Bald. in cap. naturales, si de feudo fuerit controversia, inter dom. & agn. & in lege cum legitimi, ff. de statu boni. Ubi subiungit, bastardos non esse de parentela nobilium, cum sordes non merentur nomen habere inter præcipuos, neque portare possent bastardus nobilium insignia, secundum Birt. in tract. de insign. & armis, & Bal. in dicta lege cum legitimi, licet com-

De los fijos legitimos.

a los otros hermanos, maguer sean de mas nobles madres. (7) E potende, pues que en los Titulos ante deste diximos de las desposadas, e de los matrimonios, e de todas las otras cosas que les pertenescen. Conviene que digamos en este, de los fijos que nascen dellos. E primeramente mostraremos, que quiere dezir fijo legitimo. E quales deuen ser así llamados. E que pro, e honrra les viene, de ser legitimos.

LEY I.

Qui quiere dezir fijo legitimo: e quales deuen así ser llamados.

Legitim fijo, tanto quier dezir, como el que es fecho segund ley: e aquellos deuen ser llamados legitimos, que nascen de padre, e de madre, que son casados (1) verdaderamente, segund manda Santa Eglefia. E aun si acacesciese, que entre algunos de los que se casan manifestamente en faz de la Egle-

Leys
1. 10.
tit. 8.
lib. 5.
Recop.
Cavallero
lib. 5. con
trav. cap.
31. n. 37.
Sanchez
de Ma
trimonio
lib. 7. di
vis. 20.

Partida IV.

muni usu servetur contrarium. Ut dicit Guido Papæ, 4. §. 80. in suis questionibus, & vide de his latè, & eleganter per Guillelm. Bene. in repet. cap. Raynuntius, de testat. in princ. fol. 67. & 8. adde etiam, quod bastardi non portantur in ignem patris, & abusive dicuntur filii, & non perpetuantur memoriam parentum. Bald. in lege quod verò, ff. de legib. & tene etiam menti, quod bastardi non habent lineam, quoad patrem. Bald. in lege hac consiliosissima, §. ex imperfecto, C. qui testat. facit. poss. & ibi, quod prætor non faveret injustis filiis.

(7) *Mas nobles madres.* Non enim inspicitur nobilitas materna, sed paterna: L. liberis, & ibi Bald. ff. de sena-

LEX I.

Filius legitimus est ex legitimo matrimonio natus, vel genitus; vel etiam illegitimus, si uno conjugum sciente, alter credat legitimum, licet super hoc lite pendente generetur: idem, si ex concubina libera, vel ancilla sua generetur, & postea in uxorem suam ducatur; & per hoc ancilla efficitur libera. Hoc dicit.

(1) *Qui son casados.* Adde L. si vicini, C. de nupt. & L. filium cum diffinitum, ff. de his qui sunt sui, vel alie. jur. & quæ dixi supra 2. part. tit. 7. in summa; & quibus modis probet se quis filium legitimum, vide Abb. in cap. pervenit, qui filii sunt legit. & an ista legitimatio possit præscribi spatio triginta annorum, vide Bal. quod non, in lege nullo, C. de rei vind. allegat L. qua in provincia, §. divui, ff. de ritu nupt.

(2) *Scián legitimos.* Adde cap. pervenit, qui filii sunt legit. & cap. cum inhibito, de clandest. despon.

(3) *El uno dellos.* Adde cap. 2. & cap. ex tenore, qui filii sunt legit. & glos. in dicto cap. cum inhibito, super verbo, ambo parentes, quæ dicit, esse legitimum, tam respectu scientis impedimentum, quam ignorantis, & tenet Birt. in autent. de incestu. nupt. in princ. col. fin.

(4) *Qui fopiesen ciertamente.* Adde cap. referente, qui filii sunt legit. & dict. cap. cum inhibito. & nota bene istud verbum: ciertamente.

(5) *Despues concepcion.* Requiritur enim, quod adit ignorantia tempore conceptionis; & non sufficeret ignorantia tempore contractus matrimonii; ut in dicto cap. ex tenore, & ibi notat Abb.

(6) *Prouado.* Innuit, quod si publicatis attestacionibus constaret de impedimento, & ipsi scienter attestaciones, ex tunc, filii concepti essent illegitimi; & hoc idem innuit infra, dum dicit: entretanto que estuieren en esta dubda. In contrarium tamen facit cap. cum inter, qui filii sunt legit. A quo ista L. habet ortum, qui text. tantum dicit de sententia, & sic præsupponit præcis publicationem attestacionum: imò, si appellatum esset à sententia, qui conceperetur appellacione pendente, esset legitimus, secun-

dia, ouiesse tal embargo por que el casamiento se deue partir, los fijos que fiziesen, ante que fopiesen que auia entre ellos tal embargo, serian legitimos. (2) E esto seria tambien, si ambos non fopiesen que y auia tal embargo, como si non lo fopiesse mas del vno dellos. (3) Ca el non saber deste solo, faze los fijos legitimos. Mas si despues que fopiesen ciertamente (4) que auia entre ellos tal embargo, fiziesen fijos, todos quantos fijos despues ouies- sen, (5) non serian legitimos. Pero si algunos, mientra que ouiesse tal embargo, non lo sabiendo ambos, o el vno dellos, fuesse acufados ante alguno de los Juezes de Santa Eglefia; e ante que el embargo fuesse prouado, (6) nin la sententia dada, ouiesse fijos; quantos fijos fizieren, entre tanto que estuieren en esta dubda, todos serian legitimos. Otrou son legitimos (7) los fijos, que ome ha en la muger que tiene por barragana, (8) si despues

M 2

dum Joan. Andr. post Egidium, in dicto cap. cum inter: & videtur velle hoc ibi Abb. cum assignat rationem; ad text. quia pendente lite super matrimonio, non debet suspendi exercitium matrimoniale, ut in cap. 2. lite pend. Potest dici, quod distinguantur tres casus. Primus, quando vir, & mulier, publicatis attestacionibus, fuerint certi de impedimento, neque habebant aliquid, quod possent concludenter obijcere, vel probare in contrarium, & tunc ex quo nullum est sibi dubium de impedimento: filii postea concepti sunt illegitimi, etiam si non sit lata sententia. Facit per hoc, quod notat Birt. in lege 1. §. quæri potest, ff. turpil. & Abb. in cap. finem litibus, col. 8. de dolo, & contu. vers. ultim. circa hanc particulam; & quod notat Anto. & Abb. in dicto cap. 2. ut lite pend. quod in causa matrimoniali publicatis attestacionibus, & licet post conclusionem in causa, ex quo non cessat, nisi ferret sententiam, potest per iudicem interdicti copula, propter evidentiam peccati. Secundus casus, si adhuc sperabatur, posse aliquid probare contra impedimentum: & sic non habebat certitudinem impedimenti scienter, & tunc speretur sententia, quæ transeat in rem iudicatam: & ita procedit dict. cap. cum inter; & ista L. in hoc verbo, ante que el embargo, &c. & sequenti, ibi, si la sententia dada. Tertius casus, quando ambo erant certi, & unus volebat agnoscere bonam fidem, & amplius non litigare: alter vero insistebat in lite, & pendente causa debuit petere ab alio, qui ad hoc compelleretur per iudicem, & compulsi reddens debitum, conceptus es filius; & iste casus est magis dubius, qui potius debebat pati excommunicationem, quam debitum reddere, ut in cap. literas, de rest. spolia. & cap. inquisitioni, de sentent. excomm. sed adhuc videtur, quod filius sit legitimus, ex quo natus est in figura matrimonii, & iudice compellente auctoritate iuris, non ergo debet prodire pæna, ex eo quod legitime factum est, ut in dicto cap. 2. lite pendente, & dict. cap. cum inter.

(7) *Son legitimos.* Nota hoc verbum, & sic vere, & realiter sunt legitimi, & non per fictionem, & sic est hic casus pro conclusione Abb. in cap. tanta qui filii sunt legit. in secundo nota.

(8) *Qui tiene por barragana.* Videtur approbare opinionem Birt. in lege fin. ff. de concubis. ut sic necesse, quod ut legitime filii per contractum matrimonii, quod ut nascantur ex concubina retenta in domo, communior tamen, & verior opinio est, quod sufficiat, quod nascantur ex soluto, & soluta, licet inter eos, non sit talis concubinatus, ut dicit gloss. in cap. innotuit, de elect. ubi Joan. Andr. & tenet Abb. quem vide in dicto cap. tanta, & ista L. non est contraria: neque exigit retentionem in domo, & adde Decium ita consentientem, & allegantem multa, consil. 155.

(9) *Se casa con ella.* Et nota bonam gloss. & expositionem Joan. And. quam ibi posuit in *dicto cap. tanta*, scilicet, quod tanta est virtus matrimonii, ut qui antea sunt gentes ex quocunque coitu: qui tamen potuerit esse uxoris, si tunc affuisset consensus postea subsecutus post contractum matrimonium, quancunque etiam alio matrimonio intermedio. Item in sanitate, vel in morte dummodo demus esse matrimonium legitimum habeantur saltem, ex nunc: & sufficit matrimonium, licet non interveniant dotalia instrumenta, ut hic vides, & notat Abb. in *dicto cap. tanta*, & Doct. communiter, & tenet Bart. in *aut. quibus mod. natu. eff. legi. §. tribus*, col. 7. Bald. in *lege cum quis. C. de natu. libe. licet in lege si qua illu. stris. C. ad Orsi.* teneat contrarium, & in *lege cum mul. te. C. de dona. ante nup.* & in tantum etiam hoc procedit, ut sufficiat possibilitas contrahendi matrimonium cum illa tempore natiuitatis filii, licet non fuisset potentia contrahendi tempore conceptionis, secundum gloss. & Doct. in *cap. 2. qui filii sint legit.* procedit etiam hoc, etiam si filius nascatur ex clerico in minoribus constituto, & ex soluta, secundum opin. canonistarum, quibus in hac materia est standum, vide Bart. in *lege, §. si contra. C. de nupt.* & Bald. in *§. naturales, col. 2. si de feud. fuer. contro. inter dom. & agna.* & Bart. in *lege 2. ff. de concub. qui vult limitare, nisi clericus in minoribus esset beneficiatus: sed contrarium credo: quia, & si sit beneficiatus, ex quo est tantum in minoribus potest contrahere matrimonium: & sic filii erunt legitimi, procedit etiam (ut dixi) & si contrahatur in mortis articulo matrimonium, Joan. And. ubi supra, & Bart. in *regul. sine culpa, in merce de regu. iur. lib. 6. Abb. in cap. commissum, de spons. Bald. in dicto §. naturales, si de feud. fuer. contro. inter dom. & agna. & in lege nuper. C. de natu. libe. ubi vide longam additio. & istud est tenendum, quidquid alias dixerit idem Bald. in *lege eam quam. col. 7. C. de fidei. commiss. §. in rubrica. C. de privileg. delib. col. 2. & in aut. dos data. C. de dona. ante nup. & in lege si quis posthumus, ff. de libe. & post. quia communis opinio est quam dixi, dato, quod non interveniat constitutio dotis, & tenet Alex. in *dicta lege si quis posthumus*, ubi pro limitatione refert notabile dictum Angel. in *lege sed est questum, ff. eod. & in dicta lege nuper.* videlicet, nisi talis contractus matrimonii fieret in fraude substituti. Quod si esset verum, esset singularis, limitatio Alexan. tamen ibi tenet contrarium, saltem tamen dictum Angel. ubi ultra fideicommissum aliter constaret de fraude veluti quia comminatus est substituto, quod illum excluderet solum autem fideicommissum, secundum eum, non sufficeret ad inducendam presumptionem: allegat ad hoc notabi. decisionem Joan. And. in *cap. in presentia in fin. de proba.* & cum hoc dicto transit Soci. in *lege sed est questum, ff. de libe. & posthu.* ubi vide circa istum articulum de contrahente in articulo mortis, & firmat conclusionem, quod tenet, & filii antea nati legitimantur, limitat tamen tripliciter, una limitatio est supra dicta, & facit ista limitatio ad questionem maiorē, ut si esset casus in quo perderetur propter delictum, illud studiose committatur animo privandi successorem, quod non praesudicet successor, & adde in hoc, quod notat Bald. in *cap. 1. §. aut si libellario. quibus mod. feud. amittit. col. 1. vers. sed quid si vassallus.* Secundo limitat, quando aliter contrahens in mortis articulo esset ita prope mortem, quod dederet sensus: nam tunc, cum ex defectu consensus, non teneret matrimonium: multo minus filii legitimarentur allegat *cap. tue, de sponsa.* & Anto. de Role. in *tractat. legitimatio. nunt.* & alia in proposito. Tertio limitat, quando ex infirmitate causaretur impossibilitas generandi in omnem eventum. Quarto limitat, quando mulier esset talis cum qua non posset ipse contrahere matrimonium honeste, quia non dicitur fieri posse, quod honeste, non potest, allegat Bald. in *cap. illud, de presumptio. & alia.* cui***

etiam adde Bart. Cepol. *caute. 247.* ipse tamen in hoc tenet contrarium, & bene, quia, ut dixit Joan. And. ubi supra, sufficit ex quocunque coitu, qui posset esse uxoris, si in matrimonium consentirent, filii generentur, & contra Angel. tenet Joan. Lupi, de Pala. Rubio. in *cap. per vestras super text. col. mibi §. 300.* adde etiam ad praedicta, quod existens in articulo mortis, similis est mortuo, secundum Bald. in *aut. nisi rogati. ad fin. C. ad Trebel.* ubi infert ad notabilem questionem, & ad dictum Joan. And. in *dicto cap. in presentia*, nota etiam, quod, & si testator, vel alius disponens, vocet filios legitimos, ad majoriam, vel fideicommissum, & de legitimo matrimonio natos, quod etiam venient legitimari per subsequens matrimonium, tanquam nati de legitimo matrimonio, ut tradit Decius, in *dicto consil. 155. vers. revocatur in dubium.* Verba enim testatoris debent verificari, secundum juris dispositionem. In contrarium tamen, vide quoddam consil. Curtii Junio. 64. in ordine. Sed quod dixi, & dictum Decii credo esse verum, vide quia latius in hoc dixi in *lege 2. tit. 15. 2. part.* & idem credendum dicendum, si alias matrimonium in facie ecclesiae contractum non tenuit, stante aliquo impedimento: si tamen contrahentes, vel unus eorum fuit ignorans, ut in ista lege habetur, nam adhuc filius diceretur de legitimo matrimonio natus, ita, & taliter, quod in eo, sibi vendicet locum, & verificetur verba disponentis. Et istud videtur tenendum, ut sic disponens referat se velit ad dispositionem juris, secundum quam talis filius est legitimus, ut de legitimo matrimonio, & si contrarium diceretur, sequeretur multae absurditates, & hoc nota, quia super hoc vidi magnam controverfiam in arduissimo negotio cuiusdam majoratus, vide etiam notata in *dicto cap. ex tenore.* Sed quid, si dispositio maioris vocet filios gentes, & natos, ex legitimo matrimonio, an sufficeret, quod quis tempore natiuitatis nascatur legitimus, ex legitimo matrimonio: licet tempore, quo fuit gentis, hoc abesse, vide gloss. cum text. quia vult, quod non sufficeret in *lege qui libertinos, §. posthumus, ff. de op. libe. quam gloss. cum text. nescio alibi vidisse.* Sed pone, quod aliquis contraxit de facto matrimonium cum consanguinea, quam cognovit, & pregnantem reddidit, & misit pro dispensatione, & interim condidit testamentum, & fecit majoriam in illum posthumum, si masculus esset: si femina filiam ex alia uxore, & ante natiuitatem posthumum venit dispensatio, ita, quod filius nascitur legitimus, an succederet in majoria patre moriente, quillo alio condito testamento, & videbatur, quod non: quia tempore quo fecit majoriam, ille post humum non poterat institui *L. filius, §. fin. ff. de libe. & posthu.* sed contrarium videtur verum per text. in *lege si quis posthumus, in princ. & fin. ff. eod. & utrobique, vide Bart. ad illud etiam, quod dixi, quod non obstat matrimonium intermedium, si eo dissoluto contrahat quis cum priori concubina, ex qua liberos suscepit, adde Bart. in *lege pen. §. uxor. ff. solut. matrim. & in lege cum decem. §. fin. ff. de solut. & in lege pen. 2. col. ff. rem ratam habenti, & Alex. in lege Ponponius, §. questum, ff. de acquir. poss. adde etiam, quod vulgo conceptas, si per confessionem patris, & matris constat, quod si est eorum filius, qui legitimabitur per subsequens matrimonium: Bald. in *lege eam quam. col. 6. C. de fidei. commiss.* nota etiam, quod ista legitimatio per subsequens matrimonium penē naturam imitatur, & retro higit Bald. in *lege in testamento, col. fin. C. de testa. milit. succedunt etiam taliter legitimati in feudis, secundum Abb. in dicto cap. tanta*, ubi, & plus voluit, quod admittatur etiam fin investitura dicatur, succedat talis, & ex eo legitimati descendentes: licet in hoc contrarium teneat Bald. in *§. naturales, si de feud. fuer. contro. inter dom. & agna.* motus ex eo, quia talia verba offendunt principium gentitatis: & non est nostrum extendere scripturas. Nota tamen, quod si primogenitus legitimatur per subsequens matrimonium, non praestetur secundo de legitimo matrimonio nato, priusquam**

L. 10. grand fuerça ha el matrimonio, que luego que tit. 8. el padre, e la madre son caçados, se fazen por lib. 5. ende los fijos legitimos. Esto mismo sería, si alguno ouiesse fijo de su fiera, e despues desfo se caçasse con ella. Ca tan grand fuerça ha el matrimonio, que luego ques fecho, es la madre porende libre, e los fijos legitimos. (10)

L E Y II.

Que pro, e que honrra nasce a los fijos, en ser legitimos.

Honrra, con muy grand pro, viene a los fijos en ser legitimos. Ca han porende las honrras (1) de sus padres. E otrosi pueden recibir Dignidad, (2) e Orden sagrada de la

Eglefia, e las otras honrras seglares: (3) e aun heredan a sus padres, e a sus abuelos, e a los otros sus parientes, así como dize en el Titulo de las herencias: lo que non pueden fazer los otros que non son legitimos. (4)

TITULO XIII.

De las otras mugeres que tienen los omes, que non son de bendiciones.

Arraganas, (1) defiende Santa Eglefia, (2) que non tenga ningun Christiano, porque bien con ellas en pecado mortal. (3) Pero los Sabios antiguos que fizieron las

L E Y II.

Filius legitimus habet paternos honores, & successiones, & potest ad sacros ordines promoveri dignitates quae ecclesiasticas, seu honores seculares habere, quae illegitimis denegantur. Hoc dicit.

(1) Las honrras. Concordat cum legitime, ubi gloss. ff. de statu homin. & L. filiam, §. liberos, ff. de senat. nati tamen ante dignitatem adeptam, non gaudent dignitate paterna, ut in *lege senator, & ibi vide Bart. C. de dign. lib. 12.* & vide gloss. in *lege ne diutius, & ibi Joan. de Plat. C. de agro. & consil. lib. 11. gloss. etiam in lege imperiali, C. de nup. & facit ad questionem, an primogenitus Regis, ante adeptum regnum, succedat in regno, de quo late, vide per Joan. Cicer. in *tract. primogenitura, lib. 1. quest. 12.**

(2) Dignidad, e orden sagrada. Ad quam illegitimi, non admittuntur, ut in *cap. 10. 2. & 3. & cap. fin. de fili. presbyt. & in cap. cum in cunctis, & cap. innotuit, de electione.*

(3) Honrras seglares. Ad quos non admittuntur illegitimi, ut in *lege 3. tit. 15. infra eadem partit. & ibi dicam.*

(4) Que non son legitimos. Ut in *aut. quibus mod. natu. eff. legi. §. fin. col. 6. & in aut. quibus mod. natu. eff. sui, col. 7. & L. si contra, & L. si quis incesti, C. de incest. nupt. & in aut. ex complexu, eod. tit. cap. lator. & cap. causam qua qui filii sint legi. & in aut. licet, C. de natu. libe.*

TITULUS XIII. DE CONCUBINIS.

(1) Barraganas. Dicit lex, quod inter concubinam, & uxorem, parum refert, nisi in honore: *L. item legato, §. parvi refert, ff. de legat. 3.* unde vassallus cognoscens concubinam domini sui, privatur feudo, sicut privaretur, si cognovisset uxorem, ut dicit Bald. in *cap. 1. col. 5. quibus mod. feud. amittit.* & idem quod Bald. tenet Alber. in *lege in concubinato, ff. isto tit.* concubina tamen non transit in domicilium amant, secundum Joan. de Plat. in *lege origine, C. de munic. & origina. lib. 10.* ista tamen mulieres dicuntur habere venenum, ut in *lege 1. & ibi notat Bal. C. de natu. libe.* & probatur ex dicto sapientis Proverbio 7. v. 26. dicit etiam Bald. ibi, quod ista concubinae praesumuntur quasdam, quae habent de bonis amant, & quod sunt torquenda pro declaranda veritate rerum asportatarum, quod non est in uxore, ut in *lege 2. C. quando, & quibus quarta parti deb. lib. 10.*

(2) Santa Eglefia. Ut in *cap. nemo 32. quest. 4.* ubi gloss. dicit, quod istud est canonicum crimen, & non legale: hodie vero videtur, quod etiam quoad nos, per L. regni fit etiam reprobus concubinus, ut patet in *cap. correct. §. 46.*

(3) En pecado mortal. Hoc habetur in *cap. dicat aliquis, & in cap. meretricis 32. quest. 4.* ubi B. August.